

ERFARINGER FRA STØTTEDE SAMARBEJDSPROJEKTER

MELLEM SKOLER, KOMMUNER, KULTURINSTITUTIONER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER

En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer

PIXI-UDGAVE

INDHOLD

Om denne publikation.....	2
Del 1: Motivation til deltagelse i samarbejdsprojekter.....	3
Del 2: Roller i samarbejdsprojekter.....	5
Del 3: Udbytter og udfordringer i samarbejdsprojekter.....	7
Del 4: Videndeling i samarbejdsprojekter.....	9
Del 5: Forankring af udviklede undervisningstilbud.....	10

Denne publikation er en pixi-udgave af kortlægningen "Erfaringer fra støttede samarbejdsprojekter - En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer". Kortlægningen kan læses i sin fulde længde på www.skoletjenestenetaerk.dk.

Kortlægningen er udarbejdet med bidrag fra de ansatte i *Nationalt netværk af skoletjenester*. Projektgruppen består af projektmedarbejder Maria Havgry og projektleder Maria Kangas Christensen. Find kontaktoplysninger på www.skoletjenestenetaerk.dk/kontakt. Kortlægningen er udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet.

Nationalt netværk af skoletjenester

Gyldenløvesgade 15 - 3. sal

1600 København V

kontakt@skoletjenestenetaerk.dk

www.skoletjenestenetaerk.dk

Forsidefoto: Ida Tietgen

OM DENNE PUBLIKATION

Denne publikation er en pixi-udgave af kortlægningen "Erfaringer fra støttede samarbejdsprojekter mellem skoler, kommuner, kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer" udarbejdet af Nationalt netværk af skoletjenester i 2016. Kortlægningen samler nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og eksterne læringsmiljøer, der har deltaget i et samarbejdsprojekt. Denne publikation præsenterer kortlægningens vigtigste resultater.

BAGGRUND

I foråret 2013 besluttede kulturministeren i samarbejde med børne- og undervisningsministeren at understøtte samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Formålet var at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning. Der blev i denne forbindelse vedtaget at etablere et koordinerende netværk af skoletjenester kaldet *Nationalt netværk af skoletjenester*.

Nationalt netværk af skoletjenester blev etableret i 2013 og igangsatte arbejdet i 2014. Som en del af opdraget skal *Nationalt netværk af skoletjenester* afdække og formidle praksiseksempler og erfaringer fra hele landet med relevans for samarbejdet mellem skoleverdenen, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer. Denne publikation er en pixi-udgave af den sjette kortlægning i rækken.

FORMÅL

I folkeskolen skal skolerne indgå i samarbejder med kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der kan bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og mål for folkeskolens fag og obligatoriske emner. Rapporten "Øget samspil mellem skole og fritidsliv" udgivet af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling i 2016 påpeger, at når skole, fritidstilbud, fritidsliv, foreninger og lokale institutioner arbejder sammen, så

"(...) har de en styrke til at fremme børns og unges faglige, sociale og personlige udvikling - også de børn og unge, som det formelle system ikke altid kan nå" (MBUL, 2016).

Nationalt netværk af skoletjenester vil med denne kortlægning undersøge, hvordan der skabes gode rammer for samarbejder mellem skoler, kommune og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Det gør vi gennem en indsamling af erfaringer fra 26 støttede samarbejdsprojekter, herunder 11 projekter gennemført med midler fra *Nationalt netværk af skoletjenesters* pulje og 15 projekter støttet af

Kulturstyrelsen, med forankring på HEART - Herning Museum of Contemporary Art. Projekterne omtales i kortlægningen som puljeprojekter og projekterne i Museet i den åbne skole (MÅS).

Fælles for alle 26 projekter er, at de har bestået af én kommune og mindst en skole og en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø. En kombination der i vores daglige arbejde rundt om i landet har vist sig frugtbar til at skabe bæredygtige samarbejder.

Formålet med denne kortlægning er at lade erfaringer fra projekterne komme så bredt ud som muligt og dermed komme til gavn for fremtidige samarbejdsprojekter.

Kortlægningen viser blandt andet, at projektdeltagerne i høj grad motiveres af at lære at samarbejde med andre aktører, og at projekterne generelt opleves som succesfulde.

Nationalt netværk af skoletjenester belyser med denne kortlægning:

- Hvad har motiveret projektdeltagerne til at deltage i et samarbejdsprojekt, og har projektet levet op til deres forventninger?
- Hvilke roller har projektdeltagerne spillet i projekterne, og hvilke konkrete arbejdsopgaver har projektdeltagere fra henholdsvis skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer løst?
- Hvilket udbytte har projektdeltagerne fået ud af at deltage i et samarbejdsprojekt?
- Hvilke udfordringer har projektdeltagerne oplevet undervejs i deres samarbejdsprojekter?

METODE

Datamaterialet til denne kortlægning består af en spørgeskemaundersøgelse blandt alle projektdeltagere i puljeprojekterne og projekterne i MÅS samt af skriftlige afrapporteringer fra puljeprojekterne.

DEL 1

MOTIVATION TIL DELTAGELSE I SAMARBEJDSPROJEKTER

Kortlægningen viser, at 98 pct. af projektdeltagerne i høj grad eller nogen grad var motiverede til at deltage i deres respektive projekter ved projektstart, og at denne motivation, for langt de fleste projektdeltageres vedkommende, er blevet større undervejs eller er forblevet den samme. Også selvom projektdeltagerne har mødt forskellige udfordringer undervejs.

Langt de fleste projektdeltagere var meget motiveret til at indgå i deres respektive samarbejdsprojekter, og ser vi på figuren på næste side, bliver det tydeligt, at den høje motivation skyldes en lang række motivationsfaktorer. Figuren viser, at det, der i højest grad motiverede projektdeltagerne til at deltage, var at få erfaring med at indgå i et samarbejde mellem skoler, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og kommuner. 95 pct. af projektdeltagerne angav, at de i høj grad eller nogen grad blev motiveret af dette. Det vidner om, at aktører fra både skoler, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og kommuner har forståelse for, at samarbejder kræver øvelse, og at erfaring og viden om hinandens virkelighed, er nødvendigt, for at få samarbejder til at lykkes i fremtiden.

Det, der også motiverede projektdeltagerne, var at give eleverne et særligt fagligt udbytte, at afprøve nye samarbejdsrelationer og at bidrage med at indsamle erfaringer til egen institution.

Det, der fra start motiverede færrest projektdeltagere, var at skabe variation i egen arbejdsdag; kun 32 pct. af projektdeltagerne angav, at det i høj grad var en motivationsfaktor. Dette er dog den eneste motivationsfaktor, hvor der er forskel i besvarelserne fra projektdeltagere fra hhv. skoler,

kommuner og kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer. Her ser vi, at projektdeltagere fra skoler i langt højere grad end de øvrige projektdeltagere var motiveret af at få skabt variation i sin arbejdsdag.

Motivationen blandt projektdeltagerne var både meget høj fra start og blev for langt de flestes vedkommende (90 pct.) bevaret eller øget undervejs. Kun 10 pct. af projektdeltagerne blev mindre motiveret til at deltage i deres projekt undervejs.

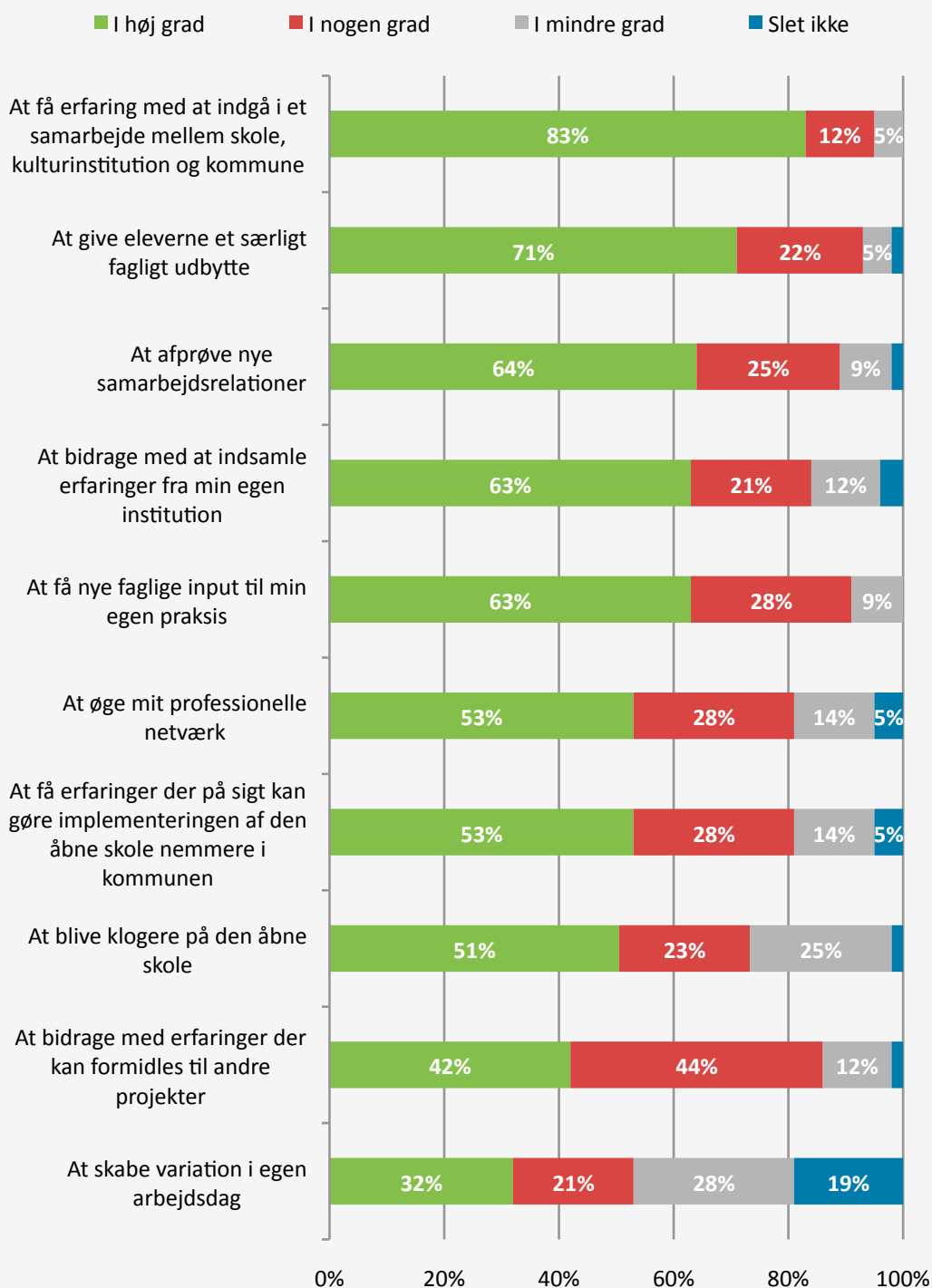
ANBEFALINGER

- **For skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Vær opmærksom på, at selve det at lære at samarbejde i sig selv kan være et mål med samarbejder. Også selvom det primære fokus i samarbejder mellem skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er elevernes faglige udbytte.

Foto: Ida Tietgen

Projektdeltagernes motivation til at deltage i et samarbejdsprojekt

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til projektdeltagere i puljeprojekterne og projekterne i MÅS, 2016.

Note: Figuren baserer sig på besvarelser fra spørgsmålet "I hvilken grad var følgende din motivation til at deltage i projektet?". N = 57 - 58.

DEL 2

ROLLER I SAMARBEJDSPROJEKTER

Der er forskel på, hvilke roller de forskellige projektdeltagere har spillet i projekterne. For eksempel er det typisk projektdeltagere fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer, der er blevet udpeget som kontaktpersoner for projekterne, og rollen som kontaktperson har blandt andet betydning for, hvilke opgaver disse personer løser i samarbejderne.

I samarbejdsprojekter er der en lang række opgaver, der skal løses. Figuren på næste side viser et udvalg af disse forskellige opgaver samt projektdeltagernes vurdering af, i hvilken grad de var involveret i opgaven. Figuren viser, at der er stor forskel på, hvilke opgaver projektdeltagerne er involveret i og i hvilken grad. At der ikke er nogen opgavetyper, som løses af alle eller størstedelen af projektdeltagere, vidner om, at opgaverne fordeles mellem projektdeltagerne. Ser vi på, hvilke projektdeltagere der løser hvilke opgaver, ser vi særligt to billeder. Det første viser, at projektdeltagere knyttet til henholdsvis skoler og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer er signifikant mere involveret i både udvikling af undervisningen, i selve undervisningen af elever og i evalueringen af undervisningen end projektdeltagere fra kommunerne.

Det andet billede viser, at der er forskel på, hvilke opgaver der løses af henholdsvis de projektdeltagere, der er udpeget som kontaktpersoner for deres projekt, og de øvrige projektdeltagere. Projektdeltagere, der er kontaktperson for deres projekt, løser i signifikant højere grad end de øvrige projektdeltagere opgaver, der relaterer sig til opsøgning af relevante projektdeltagere eller samarbejdspartnere, håndtering af kommunikationsopgaver, facilitering af møder, dokumentation og videndeling samt økonomiske og administrative opgaver.

At være kontaktperson for et samarbejdsprojekt er i det hele taget en særlig opgave. En analyse af, hvem der er kontaktperson for projekterne, viser, at det i langt de fleste af projekterne er en projektdeltager fra en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, der er kontaktperson, end projektdeltagere fra skoler og kommuner. Det kan blandt andet skyldes, at rollen som tovholder passer bedre ind i hverdagen på en kulturinstitution/eksternt læringsmiljø, sammenlignet med en skole.

“Det blev undervejs tydeligt, at projektet krævede, at museets medarbejder påtog sig en tovholderrolle. Dette er en meget naturlig konsekvens: Et sådan projekt fylder rigtig meget i skoletjenestens dagligdag i projektperioden, hvor i mod lærerne - på trods af at de er frikøbte en del timer - stadig har alle deres andre klasser at undervise”

Spørgeskemabesvarelse, projektdeltager fra skole

ANBEFALINGER

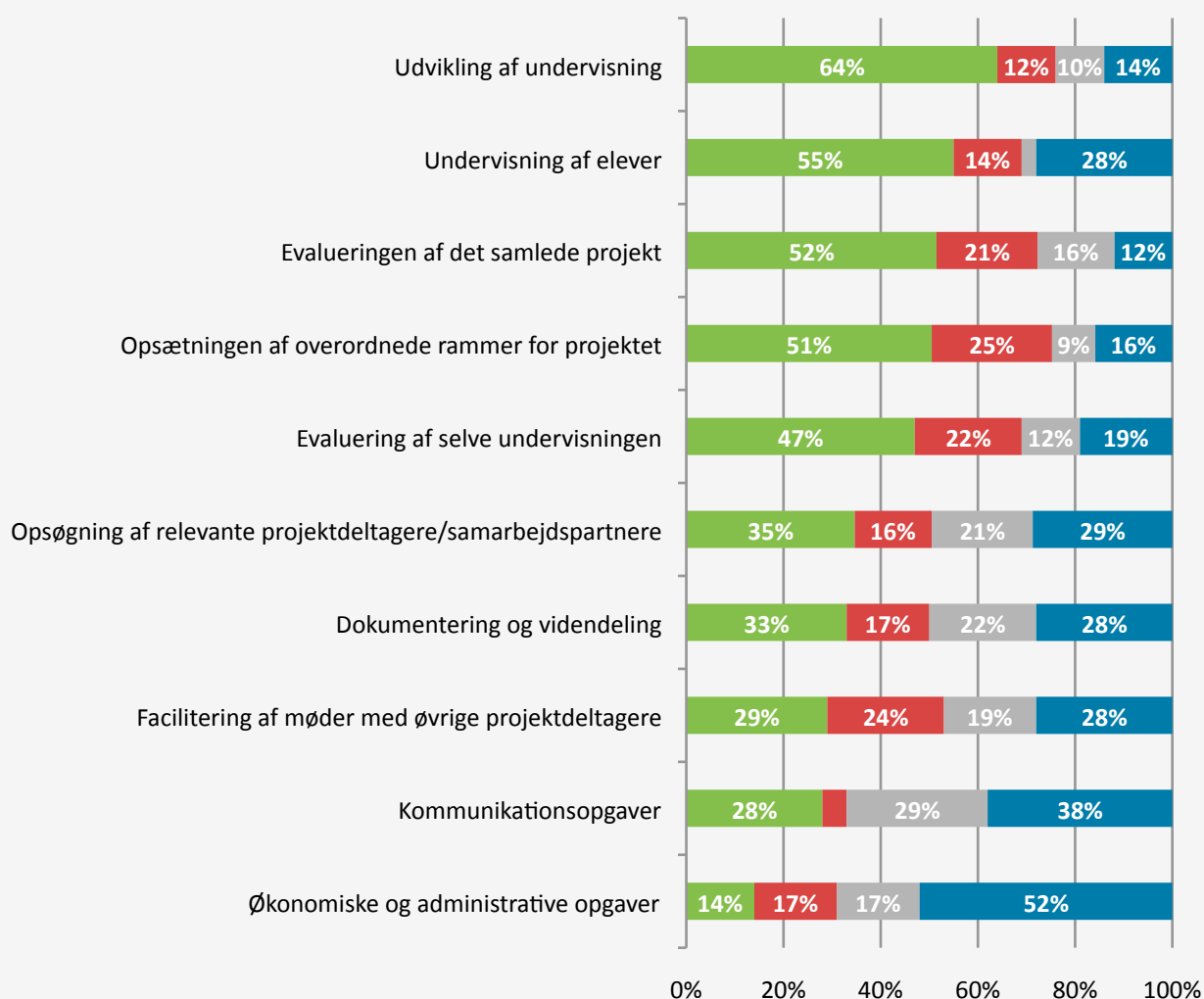
- **For skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Vær bevidst om, at rollen som kontaktperson i et samarbejdsprojekt kan give gode muligheder for at opdyrke netværk og nye samarbejdsrelationer.
- **For skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Hav fokus på, hvilke kompetencer de forskellige personer, der indgår i samarbejdet, har, og tænk over, hvordan I bedst udnytter dem, når I fordeler opgaver mellem jer.

Rollen som kontaktperson i et samarbejde kan være tidskrævende, men en nærmere analyse af, hvem der oplever manglende tid som en udfordring i deres samarbejdsprojekter, viser imidlertid ikke, at de projektdeltagere, der er kontaktpersoner, oplever denne udfordring i højere grad end øvrige projektdeltagere.

Kortlægningen viser desuden, at 88 pct. af projektdeltagerne oplevede, at det i høj grad eller nogen grad var tydeligt, hvilken rolle de skulle spille i deres samarbejdsprojekt, og for 45 pct. af projektdeltagerne blev det mere tydeligt, hvad deres rolle var, undervejs i projektet.

Projektdeltagernes involvering i opgaverne i samarbejdsprojekterne

■ I høj grad involveret ■ I nogen grad involveret ■ I mindre grad involveret ■ Slet ikke involveret

Kilde: Nationalt netværk af skoletjenesters spørgeskema til projektdeltagere i puljeprojekterne og projekterne i MÅS, 2016.
 Note: Figuren baserer sig på besvarelser fra spørgsmålet "I hvilken grad har du været involveret i følgende opgaver i projektet?". N = 57 - 58.

DEL 3

UDBYTTER OG UDFORDRINGER I SAMARBEJDSPROJEKTER

Langt størstedelen af projektdeltagerne oplever deres samarbejdsprojekt som værende vellykket; også på trods af udfordringer. Dette kan blandt andet skyldes, at der er så mange forskellige udbytter af at indgå i samarbejderne, at det opvejer udfordringerne. 78 pct. af projektdeltagerne oplever i høj grad eller i nogen grad at være blevet klogere på den åbne skole, hvilket er meget positivt, da det var et vigtigt formål ved udlodningen af midler til puljeprojekterne og projekterne i Museet i den åbne skole.

UDBYTTER

Stort set alle projektdeltagere (95 pct.) oplever deres projekt som værende vellykket eller overvejende vellykket. Kortlægningen viser, at projektdeltagerne oplever mange forskellige udbytter af projekterne, hvilket kan være en forklaring på, at så mange af projektdeltagerne oplever deres projekt som vellykket. Det er udbytter som at få erfaringer med samarbejder, at give eleverne et særligt fagligt udbytte og at afprøve nye samarbejdsrelationer, der angives af flest af projektdeltagerne.

“Eleverne var en stor del af projektet fra start til slut. Der var stor inddragelse af deres ideer og erfaringer, hvilket gav dem medejerskab for dette projekt, og derfor blev det oplevet som en succes”

Spørgeskemabesvarelse, projektdeltager fra skole

78 pct. af projektdeltagerne oplever i høj grad eller i nogen grad at være blevet klogere på den åbne skole på et helt generelt plan, og det er positivt, da *Nationalt netværk af skoletjenester* netop ønskede, at puljeprojekterne skulle styrke brugen af kulturinstitutionernes/de eksterne læringsmiljøers læringsressourcer i skolernes undervisning. I en afrapportering beskrives, hvordan man oplever, at lærerne har fået et større kendskab til kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer, og hvad de kan tilbyde:

“Erfaringen er, at de involverede lærere får et stort medejerskab til forløbene samt bliver klogere på kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljøes tilbud og muligheder”

Afrapportering, puljeprojekt

At øge skoler og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøers kendskab til hinanden går begge veje, og kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer oplever også, at de får et større indblik i skolernes virkelighed:

“Det har været meget givtigt at få indgående kendskab til skolehverdagen, eleverne og læreren”

Spørgeskemabesvarelse, projektdeltager fra kulturinstitution/eksternt læringsmiljø

De udbytter, der angives af færrest af projektdeltagerne, handler om henholdsvis forankring og deling af viden og erfaringer; begge centrale formål med både puljeprojekterne og projekterne i MÅS. At det er de udbytter, færrest af projektdeltagerne angiver, at de i høj grad oplever, kan dels skyldes, at projekterne ikke er nået til denne fase endnu eller dels, at der ikke er fokus på dette. Når det er sagt, er det stadig henholdsvis 78 pct. af projektdeltagerne, der angiver, at de i høj grad eller nogen grad har forankret projektets viden og erfaringer, så alle kan tilgå dem, og 54 pct. der i høj grad eller nogen grad er begyndt at dele viden og erfaringer med andre.

FÅ UDFORDRINGER

Projektdeltagerne er blevet spurgt til, hvilke af en række udfordringer de har mødt i deres samarbejdsprojekter, og kortlægningen viser, at mange udfordringer kun opleves af en lille andel af projektdeltagerne, og at kun én enkelt udfordring skiller sig ud som værende den mest oplevede: Mangel på tid. Alligevel er det kun lidt over halvdelen (60 pct.), der angiver, at de i høj grad eller nogen grad oplevede denne udfordring. Det kan blandt andet skyldes, at de midler, pulje-projekterne er blevet støttet med, i høj grad er gået til frikøb af projektdeltagere.

En nærmere analyse af udfordringen med mangel på tid viser, at udfordringen opleves af flest projektdeltagere fra kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer (78 pct.), mens projektdeltagere fra kommuner er den gruppe, hvor færrest

oplever, at mangel på tid i høj grad eller nogen grad er en udfordring. Det kan skyldes forskelle i, hvilke andre opgaver projektdeltagerne skal løfte ved siden af deres deltagelse i et samarbejdsprojekt.

Blandt de øvrige udfordringer, som projektdeltagerne er blevet adspurgt om, angiver 36 pct., at de i høj grad eller nogen grad var for ambitiøse med deres projekt, 34 pct. at de i høj grad eller nogen grad havde svært ved at arrangere møder med de øvrige projektdeltagere, og 17 pct. at de i høj grad eller nogen grad oplevede, at hensyn til økonomi fyldte i det daglige arbejde. Den udfordring færrest oplevede var, at samarbejdet med de øvrige projektdeltagere var problemfyldt: Det angav kun 9 pct., at de i høj grad eller nogen grad oplevede.

Foto: Ida Tietgen

DEL 4

VIDENDELING I SAMARBEJDSPROJEKTER

Projektdeltagerne har indsamlet værdifuld viden om at indgå samarbejder mellem skoler, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og kommuner, og det var et centralt element i de oprindelige intentioner med projekterne. Kortlægningen viser, at motivationen og lysten til at videndele i høj grad er til stede blandt projektdeltagerne, men også at der arbejdes forskelligt med videndeling af disse erfaringer.

At dele viden og erfaringer er en central forudsætning for, at den åbne skole kan lykkes. Derfor var det også et vitalt element i de oprindelige intentioner med både puljeprojekterne og projekterne i MÅS.

Kortlægningen viser, at 98 pct. af projektdeltagerne angiver, at de i en eller anden grad er motiveret af at bidrage med erfaringer, der kan formidles til andre projekter, mens 96 pct. angiver, at de i en eller anden grad er motiveret af at bidrage med erfaringer, der kan formidles til egen institution. 95 pct. angiver, at de i en eller anden grad er motiveret af at få erfaringer, der på sigt kan gøre implementeringen af den åbne skole nemmere i deres kommune. Motivationen og lysten til at videndele er altså i høj grad til stede blandt projektdeltagerne.

Kortlægningen viser også, at det at få erfaring med at deltage i et samarbejdsprojekt mellem skole, kulturinstitution/eksternt læringsmiljø og kommune som det eneste er det, der i en eller anden grad motiverer alle projektdeltagerne til at deltage i deres respektive samarbejdsprojekter. Samtidig ser vi, at alle projektdeltagere angiver, at de i en eller anden grad har fået erfaring med at samarbejde, hvilket er positivt, da grundlaget for at kunne dele viden dermed er til stede.

Ser vi på, hvor mange af projektdeltagerne der angiver, at de er påbegyndt arbejde med videndeling, ser vi, at 19 pct. af projektdeltagerne angiver, at de i deres projekt slet ikke er påbegyndt arbejdet med videndeling. 93 pct. af projektdel-

tagerne angiver, at de i deres projekt i en eller anden grad har forankret projektets viden, så alle i projektet kan tilgå den. Der er med andre ord et godt udgangspunkt for projekternes videndeling med meget indsamlet og dokumenteret viden, hvor flere af projekterne dog stadig mangler at komme i mål med selve videndelingen af deres viden.

ANBEFALINGER

- **For skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Husk at have fokus på videndeling, når I indgår i samarbejder med hinanden. Der er så mange udbytter ved samarbejdsprojekter, der ligger ud over den læring, eleverne får, som kan bruges til at lette arbejdet med den åbne skole helt generelt.
- **For skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Vær opmærksom på, at det ikke er nok at indsamle viden. Der skal også tænkes forud til, hvordan viden bliver delt, både internt mellem projektdeltagerne og eksternt.

DEL 5

FORANKRING AF UDVIKLEDE UNDERVISNINGSTILBUD

De støttede samarbejdsprojekter har forskellige strategier for forankring af de undervisningstilbud, der er blevet udviklet i samarbejdet mellem skoler, kommuner og kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer. Kortlægningen viser, at projekterne har mange forskellige strategier til at sikre den fremtidige forankring. Den viser også, at det er forskelligt, hvilken rolle kommunen spiller i forankringen.

Et væsentligt udbytte ved puljeprojekterne og projekterne i MÅS er, at de undervisningsforløb, der bliver udviklet i samarbejdet, kan forankres på de deltagende skoler, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og kommuner. Kortlægningen viser, at projekterne har mange forskellige strategier til at sikre den fremtidige forankring, og at de benytter alt fra læringsplatforme, trykte materialer, udnævnelse af kontaktpersoner og netværksmøder til at reklamere for de undervisningstilbud, der er blevet udviklet i projekterne. Et projekt har fx valgt skolernes pædagogiske læringscentre (PLC) som kontaktpersoner mellem kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer og skolerne fremadrettet, da tvivlen om, hvor man kan henvende sig til den anden part, netop er én af de barrierer, der er blevet tydelige i det pågældende samarbejdsprojekt. Dette er et godt eksempel på, hvordan konkrete erfaringer, man har gjort sig i samarbejdsprojektet, har varig betydning for den åbne skole fremadrettet. Eksemplet viser også et projekt, hvor skolerne spiller en stor rolle i forankringen, mens den i andre projekter spiller en mindre rolle.

Det er også forskelligt, hvilken rolle kommunen spiller i opsamlingen af tilbuddene og overleveringen af dem til skolerne, og i hvilken grad de har været involveret. Nogle steder har de spillet en central rolle, mens de andre steder kun har været med på sidelinjen.

Uanset hvordan der arbejdes med forankring, vil der være en opgave i løbende at viderudvikle på de undervisningsforløb, der er blevet udviklet i samarbejdsprojekter.

“Det er vigtigt at have et udviklingsperspektiv på indholdet hele tiden, så det ikke bliver en rigid ‘turpakke’”

Afreportering, puljeprojekt

ANBEFALINGER

- **For kommuner:**
Kommunen kan spille en vigtig rolle i forbindelse med forankring af udviklede undervisningstilbud. Det kan fx både ske ved, at det er jer, der sørger for at drifte en portal, der samler undervisningstilbud der er relevante for kommunens skoler, eller ved at I sørger for kommunikere systematisk til de relevante personer på skolerne fx PLCerne eller andre med opsamlende, koordinerende funktion.
- **For kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer:**
Selvom undervisningstilbud forankres på jeres institution, så husk løbende at have fokus på videreudvikling og kvalitetssikring, så I undgår at tilbuddene bliver statiske. Kortlægningen viser netop, at det givende ved de udviklede undervisningstilbud er samarbejdet mellem kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer og skole, og derfor kan det være en god idé at få input fra lærerne løbende, også selvom målet med et samarbejdet er at udvikle undervisningstilbud, der kan være en ”hyldevare”.

Nationalt netværk af skoletjenester
Gyldenløvesgade 15 - 3. sal
1600 København V
kontakt@skoletjenestenetvaerk.dk
www.skoletjenestenetvaerk.dk